provinsje fryslân
provincie fryslân

Gemeente Súdwest-Fryslân

DE FRYSKE MARREN

WETTERSKIP FRYSLÂN

Friese IJsselmeerkustgebied

STUURGROEP GEBIEDSAGENDA SÚDWESTHOEKE

Betreft: Verzoek vanuit programmateam PAGW

Opgesteld door: [redacted] J
SG 14 nov 2025
Bijlage

Aanleiding
Het rijk werkt onder de naam Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) aan maatregelen ter verbetering van de ecologische waterkwaliteit in o.a. het IJsselmeer. De aanpak volgt de MIRT systematiek waarbij vervolgens de stappen Verkenning, Planfase, Realisatie en Evaluatie worden doorlopen. Momenteel rond het rijk de fase Verkenning af met een zogenaamd Voorkeursalternatief (VKA). Provincie, gemeenten, Wetterskip en terreinbeheerder organisaties als IFG zijn bij dit traject nadrukkelijk betrokken.

Achtergrondinformatie
Tijdens een uitvoering traject zijn alle partijen gevraagd input en feedback te leveren. Veel maatregelen vinden plaats op grondgebied van TBO's waarmee hun inbreng als toekomstig beheerder ook bepalend is meegenomen. Ook vanuit waterveiligheid, landschap, erfgoed en andere thema's is de betrokkenheid groot geweest. Op een tweetal locaties (Tacozijl en bocht van Molkwar) kunnen voorgenomen maatregelen spanning opleveren met landschappelijke waarden. Hiervan is afgesproken in het VKA deze spanning weer te geven en tijdens de planfase deze onderdelen verder uit te werken en te optimaliseren.

Verzoek
Binnen de procedure hecht het rijk aan het verankeren van stappen. Daarom vraagt het rijk aan de Stuurgroep als vertegenwoordiging van de Regio een uitspraak op de volgende onderdelen;

1. De regio is van oordeel dat ze voldoende betrokken is bij het proces van totstandkoming van het VKA. Dat ze voldoende mogelijkheden gehad hebben voor het leveren van input en reactie. De regio wenst ook in de planfase bij de verdere uitwerking op vergelijkbare wijze betrokken te worden.
2. De regio heeft geen bezwaar tegen de inhoudelijke onderdelen zoals deze in het VKA zijn opgenomen. Constateren dat de input en opmerkingen op een juiste wijze zijn verwerkt en zien de verdere uitwerkingen in de planfase tegemoet.

Besluit:
De Stuurgroep wordt gevraagd in te stemmen met bovenstaand verzoek.

Bijlage; Memo vanuit projectteam PAGW

BIJLAGE Memo vanuit projectteam PAGW

Notitie Stuurgroep Sudwest Hoeke
PAGW Verkenning Friese IJsselmeerkust
17 oktober 2025

Doel van dit agendapunt
De stuurgroep:
Neemt kennis van de hoofdlijnen van het voorkeursalternatief (VKA) voor de PAGW-maatregelen aan de Friese IJsselmeerkust en de afspraken over verwerking van de aandachtspunten van de regio;
Stelt vast dat de regio goed is meegenomen.

Het project 'Ecologische waterkwaliteit Friese IJsselmeerkust'
Dit project is onderdeel van de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW). De PAGW is een investeringsprogramma van de ministeries van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN).

Doel is om langs de Friese IJsselmeerkust de robuustheid van het ecosysteem te versterken door leefgebieden voor vogels en vissen te verbeteren en te creëren, en binnendijks en buitendijks gebied met elkaar te verbinden. RWS en ingenieursbureau Haskoning werken daarbij nauw samen met de regionale partners It Fryske Gea, Provincie Fryslân, Wetterskip en de gemeenten Sûdwest Fryslân en Fryske Marren.

Binnen dit project zijn locaties uitgelicht die verder zijn onderzocht (zie Figuur 1).

Nr	Naam projectgebied
1	Makkumer Zuidwaard en Kooiwaard
3	Workumer Nieuwland
4	Bocht fan Molkwar
5	Mokkebank
6	Zandmotor zuidelijke IJsselmeerkust
7	Huitebuurster buitenpolder
8	Tacozijl
9a	Onderwaterlandschap Afsluitdijk - Kop Makkumernoardwaard
9b	Onderwaterlandschap Afsluitdijk - oostelijk deel Afsluitdijk
9c	Onderwaterlandschap Afsluitdijk – westelijk deel Afsluitdijk/ vismigratierivier

Figuur 1: Ligging projectgebieden Ecologische waterkwaliteit Friese IJsselmeerskust

Voor elke locatie is op basis van vastgestelde bouwstenen een aantal varianten (in totaal 24) voor maatregelen opgesteld. De bouwstenen dragen bij aan de PAGW-doelstellingen en zijn tot stand gekomen in samenspraak met de gebiedsbeheerders en ecologen van betrokken partijen.

In het verdere ontwerpproces zijn de 24 varianten geprioriteerd naar 7 voorkeursvarianten o.b.v. doelbereik, effecten, haalbaarheid en kosten. Hiervoor zijn diverse ontwerp- en expertsessies gehouden waarbij stakeholders zijn betrokken. De input van de deelnemers is verwerkt in de voorkeursvarianten.

De 7 voorkeursvarianten vormen tezamen het Voorkeursalternatief (VKA).

Voorkeursalternatief PAGW Friese IJsselmeerkust
Op 18 september 2025 hebben I&W, LVVN, RWS, Provincie Fryslan en It Fryske Gea het VKA besproken en akkoord bevonden. Voor de projectlocaties Bocht van Molkwar en Taco Zijl zijn nadere afspraken gemaakt over ruimtelijke inpassing die verder worden uitgewerkt in de vervolgfase: de planuitwerking. Dit is vastgelegd in het verslag dat van de bijeenkomst is opgesteld. Zie ook de volgende paragrafen.

Ter informatie zijn de voorkeursvarianten uit het VKA schematisch weergegeven in bijgevoegde powerpoint-presentatie.

Betrokkenheid van de regio
Gedurende het ontwerpproces zijn er diverse ontwerpsessies gehouden waarbij stakeholders nauw zijn betrokken. De input van de deelnemers in de sessies is verwerkt in de producten. De georganiseerde ontwerpsessies met stakeholders zijn weergegeven in Tabel 2.

Sessie	Doel	Deelnemers
Schetssessie ecologie (November 2024)	Bespreken doelen per deelgebied en bouwstenen	RWS, It Fryske Gea, Staatsbosbeheer, RVO
Ontwerpatelier Ruimtelijke kwaliteit (December 2024)	Bespreken en totstandkoming ruimtelijke visiekaart	RWS, It Fryske Gea, RCE, Gemeente Súdwest Fryslân, Gemeente Fryske Marren, Provincie Fryslân
Extra ontwerpsessie bouwstenen en varianten (Februari 2025)	Vaststellen bouwstenen en eerste opzet 20 varianten	RWS intern, It Fryske Gea, Staatsbosbeheer
Ontwerpsessies voorkeursvarianten (mei en juni 2025)	Uitwerking 9 voorkeursvarianten.	RWS intern, RVO, LVVN, Ministerie van I&W, It Fryske Gea, Staatsbosbeheer, Provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân, Vogelbescherming (wetlandwacht), LTO-Noord, Natuurcollectief Súdwestkust, Plaatselijk Belang Bakhuizen, Mirns en Rijs, Dorpsbelang Kornwerderzand, Wurkgroep Fryske Iselmarkust
Maandelijkse ecologenoverleggen	Inhoudelijke voortgang bouwstenen en varianten	RWS, It Fryske Gea
Twee maandelijkse LCA overleggen	Inhoudelijke voortgang ruimtelijk kwaliteitskader	RWS, It Fryske Gea, RCE, Gemeente Súdwest Fryslân, Gemeente Fryske Marren, Provincie Fryslân, Staatsbosbeheer

Tabel 2: Georganiseerde ontwerpsessies met stakeholders

Ingebrachte adviezen
Naast de inbreng in de sessies uit tabel 2 zijn de experts van de stakeholders betrokken bij de beoordeling van de relevante documenten die door Haskoning zijn opgeleverd, zoals het Ruimtelijk kader, Ontwerpnotitie 1 en de kosteneffectiviteitsnota.

Zoals aangegeven heeft op 18 september 2025 de sessie over het Voorkeursalternatief plaatsgevonden waarbij de focus lag op de belangrijke besluiten en acties voor het vaststellen van het VKA en aandachtspunten voor de planuitwerkingsfase. Tijdens het overleg zijn eerst de afzonderlijke projectlocaties besproken, waarna is ingegaan op de kosteneffectiviteit en tenslotte eindconclusies zijn getrokken.

Per locatie volgen onderstaand de belangrijkste aandachtspunten uit het overleg van 18 september 2025:

Taco Zijl
Aandachtspunten: In Taco Zijl speelt de mogelijke impact op rechten van vissers. De mogelijke effecten kunnen verkleind of weggenomen worden door aanpassing van de maatregelen. Omgekeerd geldt ook dat er positieve effecten op de visstand zijn. *Afspraken:* In de Verkenningsfase worden gesprekken gevoerd door RWS/ Haskoning met visser(s) die actief zijn in het projectgebied om bovenstaande nader te onderbouwen voor besluitvorming in de Verkenningsfase. De ontwerpoptimalisaties ten behoeve van het minimaliseren van de impact op visser(s) gaan mee als aandachtspunt voor de Planuitwerkingfase.
Bocht fan Molkwar
Aandachtspunten: Het ontwerp van deze maatregel behoeft nog enige optimalisatie omdat de ruimtelijke inpassing van de maximale peilmoerasvariant niet optimaal is. De kenmerkende baaivorm wordt mogelijk te veel aangetast. Daarop is een minimale peilmoerasvariant ontwikkeld die beter aansluit bij de baaivorm. Doordat er dan beduidend minder peilmoeras wordt ontwikkeld scoort deze minder effectief op ecologisch doelbereik. *Afspraken:* Voor een conservatieve kostenraming wordt de maximale peilmoerasvariant meegenomen in het VKA; In de Planuitwerkingsfase wordt in onderlinge afstemming een ‘tussenvariant’ uitgewerkt die zowel recht doet aan de landschappelijke kwaliteiten als het ecologisch doelbereik. De hoogte en zichtbaarheid van de waterkerende dammen is daarbij een belangrijk aspect vanuit landschappelijke inpassing; Een ander aandachtspunt voor de Planuitwerkingsfase is het optimaliseren van de aansluiting van het peilmoeras op het recreatiegebied net ten westen daarvan, om te voorkomen dat recreanten het nieuwe natuurgebied betreden.
Makumer Zuidwaard en Kooiwaard
Aandachtspunten: Geen. Bestuurlijke vertegenwoordigers stemmen in met het gepresenteerde VKA-voorstel voor deze locatie. *Afspraken:* IFG heeft als beheerder pachtafspraken met rietsnijders en gaan gedurende de Planuitwerkingsfase in overleg met hen over stoppen van rietwinning op deze locatie.
Mokkebank & Mirnserklif
Aandachtspunten: Ten westen van Mokkebank liggen kansen voor het ontwikkelen van overstromingsgrasland. Dit is een meekoppelkans maar dit ligt buiten de scope van het huidige projectgebied. Bestuurlijke vertegenwoordigers stemmen in met het gepresenteerde VKA-voorstel voor deze locatie. *Afspraken:* Overstromingsgrasland ten westen Mokkebank wordt als mogelijke meekoppelkans meegenomen in het Verkenningsrapport. IFG verzoekt de naamgeving ‘afbraakplaatsen’ in verdere rapportage VKA te wijzigingen in een andere term dat meer rechtdoet aan het doel om organische stof in het watersysteem terug te brengen.
Omgeving Afsluitdijk
Aandachtspunten: Bekend is dat er in de hele baai wordt gesurft terwijl dit niet is toegestaan. Voor de beoogde onderwaterstructuren (dode bomen) stelt dat eisen aan duidelijk markeren om veiligheid te waarborgen. Beter handhaven gaat daarmee hand in hand, maar vergt nog nadere afstemming met bevoegd gezag. Wordt in de planuitwerkingsfase opgepakt. Dit gebied vergt nader overleg met visser(s) om de interactie tussen maatregel en vissers nader te beschouwen. *Afspraken:* Onderwaterstructuren in surfgebied inkaderen met bevoegd gezag in planuitwerkingsfase Overleg met vissers in planuitwerkingsfase

Vervolg

Het voorkeursalternatief wordt uitgebreid beschreven in het Verkenningenrapport dat medio januari 2026 gereed is. De regio is mede-beoordelaar van deze eindrapportage van de verkenningsfase.

Verder is op 2 december 2025 een omgevingssessie gepland in Warns. Tijdens deze bijeenkomst wordt het Voorkeursalternatief (VKA) voor het project Ecologische waterkwaliteit Friese IJsselmeerkust gepresenteerd aan een brede groep van stakeholders.

Tenslotte blijven It Fryske Gea, de Provincie Fryslan, het Wetterskip en de gemeenten Sûdwest en Fryske Marren ook in de planuitwerkingsfase aangehaakt op dezelfde wijze als tijdens de Verkenningsfase.

Losse bijlage: Powerpoint weergave van de maatregelen per projectgebied.

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen